

Asia: VN/34767/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta. Työmarkkinoiden kohtaanto ja osaamispula ovat merkittäviä lähitulevaisuuden haasteita. Erityisesti tämä koskee säänneltyjä tehtäviä väestön ikääntyessä, syntyvyyden laskiessa ja huoltosuhteen heikentyessä sekä talous- ja työmarkkinatilanteen pysyessä haastavana. Esitysluonnos selkeyttää ulkomailla suoritettujen opintojen ja ammattipätevyksien tunnustamista, mikä tukee osaajapulan ratkaisemista ja kansainvälisen työvoiman saatavuutta. Uudistus voi helpottaa rekrytointeja työvoimapula-aloille ja erityisesti julkisen alan työtehtäviin, joista monet tosin ovat kelpoisuusvaatimuksiltaan varsin tiukkoja ja tarkkarajaisia.

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia.

Hakijalta voitaisiin edellyttää osaamisen täydentämistä monipuolisemmin kuin nykyisin. Vanha ulkomaanopintolaki on mahdollistanut osaamisen täydentämisen tapana ainoastaan täydentävät opinnot. Jatkossa olisi mahdollista käyttää lisäksi myös kelpoisuuskoetta, sopeutumisaikaa tai kolmen edellisen yhdistelmää. Lisäksi ammattikokemusta ja Suomessa suoritettuja opintoja voitaisiin huomioida päätöksenteossa. Tämä helpottaa ulkomailla kouluttautuneiden pääsyä työelämään ilman koko tutkinnon uudelleensuorittamista.

Nykyisin ulkomaanopintolaki koskee vain korkeakoulututkintoja. Uusi laki laajentaisi soveltamisalan myös tehtäviin, joissa kelpoisuusvaatimuksena on alle korkeakoulutasoinen tutkinto, kuten ammatillinen toisen asteen tutkinto tai ammatillisen tutkinnon osa. Uuden lain myötä siis myös ammatilliset koulutuksen järjestäjät veloitettaisiin järjestämään kelpoisuuskokeita ja tarjoamaan täydentäviä opintoja. Kuntaliitto pitää positiivisena sitä, että esitys lisää uudenlaista yhteistyötä ammatillisen koulutuksen, korkeakoulujen sekä myös keskeisten elinkeino- ja työllisyysviranomaisten välille.

Esityksen perusteluissa todetaan, että kelpoisuuskokeiden järjestämisvelvollisuus koskee Suomen virallisen koulutusjärjestelmän mukaisia tutkintoja myöntäviä tahoja eli yliopistoja,

ammattikorkeakouluja, ammatillisen koulutuksen järjestäjiä ja muita oppilaitoksia. Vastaavanlainen säännös sisältyy jo ammattipätevyyslakiin, joten oppilaitoksilla on entuudestaan osaaminen ja menettelyt kokeiden järjestämiseksi. Tämän perusteella katsotaan, ettei säännöksen seurauksena koulutuksen järjestäjille ei synny varsinaisia uusia tehtäviä, eikä tehtävästä synny myöskään lisäkustannuksia, sillä kelpoisuuskokeen järjestäjä perii kokeeseen osallistumisesta ja hyväksytystä suorituksesta annettavasta todistuksesta kokeeseen osallistujalta omakustannusarvon mukaisen maksun noudattaen valtion maksuperustelakia (150/1992). Kuntaliitto kuitenkin huomauttaa, että ammatillisen koulutuksen osalta kokeiden järjestäminen lisääntynee määrällisesti ja kokeiden järjestämiseen liittyy aina myös esimerkiksi hallinnollisia tehtäviä. Kelpoisuuskokeiden järjestämisvelvollisuus lienee suhteessa ammatillisen koulutuksen järjestämislupaan (Valtioneuvoston asetus ammattipätevyiden tunnustamisesta 1459/2015, 3 §). Tähän olisi hyvä olla viittaus ulkomaanopintolaissa.

Uuden ulkomaanopintolain myötä myös EU/ETA-alueen ulkopuolella kouluttautuneille avautuu mahdollisuus kelpoisuuden arviointiin alle korkeakoulutasoisissa tehtävissä. Tämä edistää yhdenvertaisuutta ja uusien osaajien mahdollisuuksia työllistyä Suomeen aiempaa sujuvammin.

Esityksen nykytilanteen kuvauksessa on nostettu esiin, että pysyviä rakenteita rinnastamispäätöksissä määrättävien täydentävien opintojen suorittamiseksi ei ole olemassa, ja täydentävien opintojen suorittamiseen voi kulua jopa useita vuosia. Kuntaliitto huomioi, että tämä puute rakenteissa viivästyttää henkilöiden työllistymistä, ja sen vaikutukset näkyvät kuntien työllisyyden ja kotoutumisen asiakasohjaustyössä sekä taloudessa.

Opetushallituksen tehtävänä olisi jatkossa antaa entistä laajemmin tietoa koulutuksista ja tutkintojen tunnustamisesta. Opetushallituksen tulisi jatkossa erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että koulutuksiin ja tutkintojen tunnustamiseen liittyvä tieto tavoittaa erityisesti kuntien ohjaus- ja neuvontapalvelut, kunnan kotoutumispalvelut sekä työllisyysalueet, jotta ne voivat tehokkaasti tukea maahanmuuttajien työmarkkinoille sijoittumista. Käsittelyn aikaiseen ohjaukseen ja neuvontaan tulee myös olla riittävät resurssit.

Esityksen mukaan käsittelyajoista säättämistä ei katsota perustelluksi ulkomaanopintolain nojalla tehtävässä päätöksenteossa. Kuntaliitto nostaa kuitenkin huomion, että vaikei käsittelyaikoja säädettäisi lain nojalla, tulee arvioiduista käsittelyajoista ja käsittelyaikaan vaikuttavista tekijöistä viestiä selkeästi. Käsittelyprosessit vaihtelevat maittain ja niiden sujuvuus on osa osaajista käytävää maiden välistä kilpailua. Mikäli suuntaa-antaviakaan arvioita prosessin kestosta ei pystytä antaa, valitsevat osaajat Suomen sijaan toisen maan, jossa tutkintojen tunnustamiseen ja täydentämiseen kuluva aika on paremmin tiedossa.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista.

Kuntaliitto kannattaa ammattipätevyyslakiin esitettyjä muutoksia, joiden tavoitteena on vastata täsmällisemmin ammattipätevyysdirektiivin säännöksiä ja varmistaa EU-oikeuden sekä EU:n ja kolmansien maiden välisten sopimusten asianmukainen täytäntöönpano. Esitetyt pääosin tekniset tarkennukset edistävät hyvää hallintoa, selkeyttävät menettelyjä ja tukevat lain yhdenmukaista soveltamista Euroopan unionin lainsäädännön kanssa.

Eronen Ilkka
Suomen Kuntaliitto ry.